

ΕΜΦΑΝΙΣΗ ΤΩΝ ΕΝΝΟΙΩΝ ΜΑΖΙΚΗ ΚΟΥΛΤΟΥΡΑ / ΜΑΖΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΣΥΝΤΟΜΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

- Ήδη από την κλασική αρχαιότητα οι μορφές τέχνης και γενικότερα της κουλτούρας των λαϊκών στρωμάτων προκαλούν την περιφρόνηση των διανοουμένων
- Ο Ηράκλειτος, π.χ., τον 5ο αι. π.Χ. , εκφράζει την αριστοκρατική περιφρόνηση για την αδυναμία των πολλών να εκτιμήσουν το υψηλό «οι πολλοί κακοί, ολίγοι δε αγαθοί»
- Και στη ρωμαϊκή εποχή συνεχίζεται η επιτίμηση των λαϊκών μορφών κουλτούρας «άρτος και θεάματα» κατά τον σατιρικό ποιητή Ιουβενάλη (55-130 μ.Χ) είναι ότι λαχταράει ο λαός. Η Ρώμη έχει πέσει σε “παρακμή”.
- Ελιτισμός
- - βαθιά καχυποψία για το λαό και τις συνήθειές του
- Μεσαίωνα: φόβος για τον όχλο, π.χ. φόβος για λαϊκές γιορτές όπως τα καρναβάλια.

ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΟΧΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΟΧΗ ΤΗΣ ΝΕΩΤΕΡΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ.

ΚΑΘΙΕΡΩΣΗ ΤΩΝ ΕΝΝΟΙΩΝ ΜΑΖΑ – ΜΑΖΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

- Βιομηχανική επανάσταση, νεωτερικότητα: εισάγονται αλλαγές στα ήθη, τον τρόπο ζωής, την πολιτική.
- Λαϊκές διεκδικήσεις στην πολιτική (δικαίωμα ψήφου) και την εκπαίδευση. Διευρυμένη συμμετοχή των λαϊκών στρωμάτων σε όλα τα πεδία. Διαμόρφωση του βασικού πλαισίου σύγχρονης ζωής
- Τεχνολογία, ανάπτυξη νέων μέσων επικοινωνίας: εκμηχανισμός της τυπογραφίας, ραδιόφωνο, τηλεόραση, κινηματογράφος, φωτογραφία, φωνογραφία.

- Θεαματική διάδοση πολιτισμικών προϊόντων και αυξανόμενη ζήτηση

ΑΠΟ ΤΑ ΜΕΣΑ ΤΟΥ 19^{ΟΥ} ΑΙΩΝΑ: ΟΙ ΕΝΝΟΙΕΣ ΜΑΖΑ / ΜΑΖΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

- Περιγράφουν τα εξαστισμένα λαϊκά στρώματα και το εξισωτικό, δημοκρατικό πνεύμα των διεκδικήσεών τους
- Ανησυχία αστών διανοούμενων για την απώλεια των προνομίων τους και νοσταλγών των παλιών αυτοκρατορικών καθεστώτων
- Αναβιώνει η κινδυνολογική ρητορική ενάντια στον όχλο
- Στηλιτεύεται η μαζική κοινωνία ως σύμπτωμα εκφυλισμού
-

Ιδεολογικά ρεύματα και πλαίσιο εποχής	
διαφωτισμός/ ορθός λόγος/ πολιτισμός με την έννοια της τεχνολογικής ανάπτυξης και γραμμικής εξέλιξης εκβιομηχάνιση	• Ρομαντισμός/ κουλτούρα ως πνευματικά επιτεύγματα/ η φύση και ο άνθρωπος στο επίκεντρο/ εξιδανίκευση λαϊκής παράδοσης και κοινοτικής ζωής/ ρηχότητα αντιπνευματικότητα πολιτισμού/ δεινά βιομηχανικής ανάπτυξης και εκμηχάνισης της συλλογικής ζωής/ μαζική κουλτούρα

- η παραπάνω αντιπαράθεση – που έχει τις ρίζες της ήδη στο 18^ο αι. – κληροδοτεί κατά το πέρασμα στον εικοστό αιώνα την πολυδιάστατη αντιπαράθεση μεταξύ πνευματικού και υλικού πολιτισμού.
- Αυτή η αντιπαράθεση κληροδοτεί και την νέα σημασιοδότηση του πνευματικού πολιτισμού ως υψηλού (υψηλή κουλτούρα) και άρα παράγει μια νέα αντιπαράθεση μεταξύ υψηλού/ χαμηλού

- Ιδιαίτερα ο ρομαντισμός ασκεί τεράστια επίδραση σε όλα τα ρεύματα κριτικής αμφισβήτησης της εκβιομηχάνισης και της μαζικής κουλτούρας

Κατά τον 20^ο αιώνα, ιδιαίτερα την περίοδο του μεσοπολέμου

- η δημοφιλής κουλτούρα εξαπλώνεται ραγδαία (κινηματογραφικά είδη όπως το μιούζικαλ, μουσικά είδη όπως η ροκ και η τζαζ, οι ραδιοτηλεοπτικές σειρές).
- Δημοφιλής τύπος και παραλογοτεχνία (κόμικς, επιστημονική φαντασία, αστυνομικά)
- Περεταίρω διεύρυνση της λαϊκής συμμετοχής (εκπαίδευση, συνδικαλισμός)
- Στο εικοστό αιώνα καθιερώνεται η έννοια της μαζικής κουλτούρας από κριτικούς, δημοσιογράφους, διανοούμενους για να δηλώσει μορφές πολιτισμικές ευρείας απήχησης και κατανάλωσης
- Καθιερώνεται έτσι μια έννοια της μαζικής κουλτούρας ιδιαίτερος αρνητικά φορτισμένη. Η μαζική κουλτούρα είναι υποβαθμισμένη, μη ποιοτική, για τους πολλούς και τους αδαείς. Στον αντίποδα τοποθετείται η υψηλή κουλτούρα, που συχνά ταυτίζεται με την υψηλή τέχνη.

ΚΡΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΜΑΖΙΚΗΣ ΚΟΥΛΤΟΥΡΑΣ

A. ΣΥΝΤΗΡΗΤΙΚΗ ΚΡΙΤΙΚΗ

- Αλέξις ντε Τοκβίλ: «η δημοκρατία στην Αμερική, 1835-1840». Θεωρεί ότι ο εξισωτισμός της δημοκρατίας επιφέρει μαρασμό των παραδοσιακών αξιών και των κοινωνικών δεσμών, επιφέροντας τον υλισμό, **την τυραννία της πλειοψηφίας, της ομοιόμορφης μάζας**. Η καλλιτεχνική παραγωγή είναι κατώτερης ποιότητας, σε αντίθεση με την εκλεπτυσμένη τέχνη της αριστοκρατίας

- **Μάθιου Άρνολντ, «Κουλτούρα και Αναρχία» (1869):** περιγράφει ως αναρχία αυτήν την εισβολή των λαϊκών στρωμάτων στην κοινωνική και πολιτική ζωή – ιδιαίτερα με αφορμή τη μερική επέκταση του διακιώματος ψήφου στην Αγγλία το 1867. Οι μάζες αποκαλούνται «άξεστες και ακαλλιέργητες», που απειλούν την τάξη και τη νομιμότητα. Πρότεινε ένα λαϊκό παιδαγωγικό εκπολιτιστικό πρόγραμμα που θα εξασφάλιζε τη μύηση στα ανώτερα πολιτισμικά αγαθά και άρα τη νομιμοφροσύνη της λαϊκής τάξης- ως μέσο πρόληψης της επικείμενης αναρχίας
- Ο **Νίτσε** (Friedrich Nietzsche, 1844-1900), επέκρινε την επέκταση της εκπαίδευσης στα πλατιά λαϊκά στρώματα (σε αντίθεση δηλαδή με τις προτάσεις του Άρνολντ) . «η γενίκευση της παιδείας στο έπακρο ισοδυναμεί με την αποβαρβάρωση». Υποστηρίζει ότι όλα τα ωραία και μεγάλα πράγματα δεν μπορούν ποτέ να γίνουν κτήμα των πολλών.
- Σύμφωνα με τον Νίτσε, ο πολιτισμός διακρίνεται από την αδυναμία του να είναι πολιτισμός για όλους
- Η διάδοσή του οδηγεί στην βαρβαρότητα, ένα θέμα που έλκει την καταγωγή του από τον Ηράκλειτο και τον Πλάτωνα
- Γκυστάβ λε Μπον (1841-1931), «**η ψυχολογία των μαζών**» (1895, ελλ. Εκδ. 1996). Οι μάζες αντιμετωπίζονται πλέον ως ο κύριος εχθρός της προόδου. Το έργο αυτό καθώς και άλλες μελέτες της εποχής καθιέρωσαν το στερεότυπο της ασυνείδητης δράσης των μαζών που συνδέεται με οποιαδήποτε παθολογία του δυτικού πολιτισμού.
- Εμφανίζεται ο όρος «μαζάνθρωποι» για να υποδηλώσει το πλήθος των αμόρφωτων μετριοτήτων
- Πολλά άλλα έργα της εποχής υποστηρίζουν επίσης τον ακατανόητο και σύνθετο χαρακτήρα της σύγχρονης τέχνης ακριβώς επειδή ξεχωρίζει τους εκλεκτούς από τους λίγους, και επειδή βοηθάει την ελίτ να αυτοπροσδιορίζεται.
- Εν τέλει η μαζική κουλτούρα υπονομεύει τις υφιστάμενες κοινωνικές ιεραρχίες, και συνδέεται με την παρακμή της πολιτισμικής ελίτ.

- Στο έργο του γνωστού ποιητή και κριτικού Τόμας Έλλιοτ «Σημειώσεις για τον ορισμό της κουλτούρας» (1945), συναντάμε τον ίδιο ελιτισμό – υποστηρίζει την ανάγκη διατήρησης των κοινωνικών ιεραρχιών όπως ήταν στην προβιομηχανική εποχή, όπου κάθε τάξη διέθετε τη δική της κουλτούρα και έτσι η ανώτερη ξεχώριζε ως φορέας μιας περισσότερο συνειδητής και εξειδικευμένης κουλτούρας.
- Ένας άλλος διανοούμενος της εποχής, ο Φ. Ρ. Λήβις στο έργο του Μαζικός πολιτισμός και μειοψηφική κουλτούρα (1930) θεωρεί υπεύθυνες την εκβιομηχάνιση και τη μαζική κουλτούρα. Υιοθετεί κι αυτός το διαχωρισμό

Προβιομηχανική εποχή	Εποχή της εκβιομηχάνισης Μορφωμένη μειοψηφία Απαίδευτη μειοψηφία της εμπορευματοποιημένης κουλτούρας
-----------------------------	---

Κατηγορεί όλες τις νέες μορφές μαζικής επικοινωνίας

Π.χ. ο κινηματογράφος υποβάλει την παράδοση σε συνθήκες υπνωτικής δεκτικότητας στα πιο φτηνά συναισθηματικά ερεθίσματα

Η διαφήμιση θεωρείται το κατεξοχήν σύμπτωμα της πολιτισμικής παρακμής, υποβαθμίζει όχι μόνο τη γλώσσα αλλά και ολόκληρη τη συναισθηματική ζωή μιας κοινωνίας

Συνοπτικά, σύμφωνα με τη συντηρητική οπτική και θεώρηση της μαζικής κουλτούρας:

- **Η μαζική κουλτούρα διαβρώνει την παράδοση**
- **Συνδέεται με την παρακμή**
- **Εξιδανικεύεται η προβιομηχανική περίοδος**
- **Δίνεται έμφαση στο ρόλο των πολιτισμικών ελίτ για την υπεράσπιση της αυθεντικής παιδείας και κουλτούρας**

Β. Η ΑΡΙΣΤΕΡΗ ΚΡΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ Η ΣΧΟΛΗ ΤΗΣ ΦΡΑΓΚΦΟΥΡΤΗΣ

- Ομάδα γερμανών διανοούμενων (ανάμεσά τους οι Τήοντορ Αντόρνο, Μαξ Χορκχάιμερ, Χέρμπερτ Μαρκούζε) που διατέλεσαν μέλη ή συνεργάτες του Ινστιτούτου Κοινωνικής έρευνας του Πανεπιστημίου της Φραγκφούρτης, που ιδρύθηκε το 1933.
- Από το 1933 ως το 1949 κατέφυγαν και έδρασαν στις ΗΠΑ.
- Ναζισμός (στην Ευρώπη)- μαζική κουλτούρα (στην Αμερική): ° κινηματογράφος του Χόλυγουντ και η τζαζ, η διαφήμιση, τα κόμικς, ο κόσμος της Ντίσνεϋ. Διαφορετικές εκδοχές του ίδιου πολιτικού και πολιτισμικού φαινομένου του ολοκληρωτισμού.
- Η μαζική κουλτούρα δε συνιστά αυθόρμητο προϊόν των μαζών, **λαϊκό πολιτισμό/** λαϊκή τέχνη, αλλά αποτελεί προϊόν των θεσμών της μαζικής παραγωγής, που λειτουργούν με οικονομικά κριτήρια και υπάγονται στους μηχανισμούς της αγοράς. Τα πολιτισμικά προϊόντα είναι αποκλειστικά εμπορεύματα, «απλά μπίζνες».
- Ο βιομηχανικός χαρακτήρας της μαζικής παραγωγής της μαζικής κουλτούρας συνεπάγεται την τυποποίηση των προϊόντων της, την κυριαρχία των στερεοτύπων και των πανομοιότυπων μοτίβων.
- Για να προσελκύσει το κοινό χρησιμοποιεί μεθόδους θεάματος, ειδικά εφέ κ.λπ.
- Το κοινό διαμορφώνεται και χειραγωγείται ώστε να ανταποκρίνεται με προμελετημένους και προκαθορισμένους τρόπους σε συγκεκριμένα προϊόντα που του προσφέρονται.
- Το “δημοφιλές” εξισώνεται με αυτό που αρέσει στο κοινό-πελάτη.
- Βιομηχανία τυποποιημένης διασκέδασης που καθυποτάσσει το κοινό σε προβλέψιμες ενέργειες, σε τυποποιημένα μηνύματα για την παρακολούθηση των οποίων δεν απαιτείται καμία προσπάθεια. Σε αντίθεση με την τέχνη, παραλύει τη φαντασία τη σκέψη, τον αυθορμητισμό.

- Η Πολιτιστική Βιομηχανία προσπαθεί να πείσει το κοινό ότι οι ψευδαισθήσεις που του προσφέρει είναι ικανοποιήσιμες, οι οποίες δεν το βοηθούν να συλλάβει έναν κόσμο διαφορετικό από αυτόν στον οποίο ζει: με λίγα λόγια, προπαγανδίζεται η υπακοή στην υφιστάμενη τάξη πραγμάτων.
- Κριτική προσέγγιση της διασκέδασης και του ελεύθερου χρόνου. Ο ελεύθερος χρόνος για τους υπηρέτες των Πολιτιστικών Βιομηχανιών συνιστά μια μαζική εξαπάτηση. Το κοινό διαμορφώνεται και χειραγωγείται ώστε να ανταποκρίνεται με προμελετημένους τρόπους σε συγκεκριμένα προϊόντα που του προσφέρονται.
- Η βιομηχανική παραγωγή περιορίζει τους δημιουργούς και επιβάλλει την τυποποίηση των έργων τους.
- Σκοπός είναι το κέρδος και η ταξική κυριαρχία των επιχειρηματιών που προσλαμβάνουν “τεχνικούς” για τη δημιουργία παθητικών καταναλωτών.
- Η γνωστή θεωρητικός Χάνα Άρεντ (Hanna Arendt) στην μελέτη της «Το ολοκληρωτικό σύστημα» (1951) τονίζει ότι – σε αντίθεση με αυτά που πρέσβευαν οι συντηρητικοί-, η μάζα και ο **μαζάνθρωπος** δεν είναι αποτέλεσμα της μεγαλύτερης ισότητας και της εξάπλωσης της εκπαίδευσης αλλά του ατομικισμού και της πολιτικής εξουδετέρωσης που είχε καλλιεργήσει η ίδια η αστική κοινωνία. Η Άρεντ καταδικάζει τόσο την προσήλωση στο ιδεώδες μιας προγενέστερης τάξης πραγμάτων όπου το πολιτισμικό μονοπώλιο ανήκε στους προνομιούχους, όσο και τη σύγχρονη βιομηχανία της διασκέδασης, των πολιτισμικών προϊόντων που δεν παράγουν πολιτισμό γιατί είναι καταδικασμένα στην κατανάλωση και άρα στον αφανισμό.

Συνοπτικά η αριστερή κριτική προσέγγιση θεωρεί ότι:

- **Η βιομηχανική κουλτούρα είναι μια αντιλαϊκή κουλτούρα**
 - **Υποβάλει μια ιδεολογία που φυσικοποιεί και νομιμοποιεί την υφιστάμενη τάξη πραγμάτων**
 - **Είναι μια εφήμερη και ρηχή/επιφανειακή κουλτούρα**
 - **Το κεντρικό της μήνυμα είναι η κατανάλωση**
-

**ΠΙΟ ΠΡΟΣΦΑΤΕΣ ΘΕΩΡΗΤΙΚΕΣ
ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ *(βλ. Κωνσταντινίδου, Χ., Τα
Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας και η παραγωγή
νοήματος. Θεωρητικές προσεγγίσεις και
προοπτικές, Α΄ Μέρος, ΕΚΚΕ, τ. 108-109, σελ.
139-188)**

**Α. Πλουραλιστικές (φιλελεύθερες) θεωρήσεις (βλ. ειδικότερα
Κωνσταντινίδου, Χ., ό.π. σελ. 141-144)**

- Βλέπουν θετικά και αισιόδοξα την εκβιομηχάνιση, την αστικοποίηση, τη γιγάντωση της μεσαίας αστικής τάξης, τον πολιτικό εκδημοκρατισμό και άρα τη μαζική ή δημοφιλή κουλτούρα και τα ΜΜΕ.
- Βασίζονται σε ένα μοντέλο συναίνεσης, κοινωνικής συμφωνίας, όπου ο ρόλος των ΜΜΕ είναι να ελέγχουν τις υπόλοιπες εξουσίες ώστε να επιλύονται συλλογικά οι συγκρούσεις.
- Θεωρείται ότι τα ΜΜΕ **αντανακλούν ή στην αντίθετη λογική διαστρεβλώνουν την πραγματικότητα. Η πραγματικότητα δηλαδή εκλαμβάνεται ως αντικειμενική, που υπάρχει πριν και ανεξάρτητα από τη σημασιοδότηση των γεγονότων.**

B. Κριτικές / ριζοσπαστικές προσεγγίσεις (βλ. ειδικότερα Κωνσταντινίδου, Χ., ό.π. σελ. 145-149)

- Αποκτούν κυρίαρχη θέση στη θεωρία και την ανάλυση από τη δεκαετία του 70 και μετά.
- Αναπτύσσονται στον αντίποδα του μοντέλου της συναίνεσης.
- Η κοινωνία θεωρείται ότι εμπεριέχει την ανισότητα και άρα τη σύγκρουση.
- Δίνεται έμφαση στην δύναμη (των ΜΜΕ) κατασκευής **νοήματος** και κατηγοριών μέσα από τις οποίες οι άνθρωποι συλλαμβάνουν την πραγματικότητα (βλ. ειδικότερα Κωνσταντινίδου, Χ., ό.π. σελ. 150-162)
- Επηρεάζονται από τη θεωρία του Gramsci για την ιδεολογία και την ηγεμονία, ως κυρίαρχων μορφών αντίληψης της πραγματικότητας σε ένα δεδομένο κοινωνικό σχηματισμό (βλ. ενδεικτικά ό.π. σελ. 151).
- Επηρεάζονται από τις θεωρήσεις της σημειωτικής κυρίως του Μπαρτ
- Ο Μπαρτ επικέντρωσε την προσοχή του στην ιδεολογική λειτουργία της μαζικής κουλτούρας και πιο συγκεκριμένα στην αποκάλυψη των υπόρρητων , κρυφών μηνυμάτων της. (βλ. ενδεικτικά ό.π. σελ. 151, 156 και αλλού στο κείμενο της Κωνσταντινίδου).

- Στο έργο του Μυθολογίες (Mythologies 1957, ελλ.εκδ. 1982) αξιοποιεί τις αρχές της σημειολογίας. Προσπαθεί να αποκρυπτογραφήσει τα λανθάνοντα μηνύματα της κυρίαρχης ιδεολογίας σε μια σειρά προϊόντων της μαζικής κουλτούρας

- Κυρίαρχη είναι η μορφή του **Stuart Hall** που αναπτύσσει μεγάλη δραστηριότητα και συνδέεται άρρηκτα με το **ΚΕΝΤΡΟ ΣΥΓΧΡΟΝΩΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΤΟΥ ΠΑΝ/ΜΙΟΥ ΤΟΥ ΜΠΕΡΜΙΝΓΧΑΜ (CENTRE FOR CONTEMPORARY CULTURAL STUDIES)-**

- Ο Hall αξιοποιεί στις αναλύσεις όλων των πολιτιστικών μορφών και κειμένων τις θεωρίες της σημειωτικής στη γλώσσα αλλά και της ιδεολογίας (των μαρξιστών διανοούμενων), και μελετά τόσο τους τρόπους **αναπαράστασης όσο και πρόσληψης**. Δίνει έμφαση στο νόημα και στην πάλη για τον κοινωνικό έλεγχο ως πάλη για τον ορισμό του κυρίαρχου νοήματος **((βλ. ειδικότερα Κωνσταντινίδου, Χ., ό.π. κυρίως σελ. 155).**
- Θεμελίωσε την θεωρία του για την παραγωγή της συναίνεσης **((βλ. ειδικότερα Κωνσταντινίδου, Χ., ό.π. κυρίως σελ. 158-159), που απορρέει από το πλαίσιο ορισμών για την πραγματικότητα που παρέχει ο λόγος των ΜΜΕ.**

Από τη δεκαετία του '80 όλες οι παραπάνω θεωρητικές προσεγγίσεις και συνεισφορές (μετατοπίζοντας το ενδιαφέρον από τη σημειωτική ανάλυση των πολιτισμικών κειμένων) απολήγουν στην ανάπτυξη και έμφαση στο πεδίο της πρόσληψης, ερμηνείας, αποκωδικοποίησης των πολιτισμικών κειμένων, **(βλ. ειδικότερα Κωνσταντινίδου, Χ., ό.π. το 3, από σελ. 162 ως τέλος)**

Συνοπτικά, έχουμε τις εξής παραδοχές στις θεωρίες της πρόσληψης **(βλ. βασικά σημεία ερμηνευτικής διαδικασίας, Κωνσταντινίδου, Χ., ό.π. σελ. 166)**

- Το περιεχόμενο των μορφών της δημοφιλούς κουλτούρας είναι ετερογενές και αντιφατικό.
- Επίσης, είναι μεταβαλλόμενο ανάλογα με την κοινωνική και πολιτισμική συγκυρία στο πλαίσιο της οποίας αναπτύσσεται ένα είδος ή μορφή μαζικής κουλτούρας.
- Η έμφαση είναι στο κοινό / δέκτη που με διαφορετικούς τρόπους προσλαμβάνει και ερμηνεύει το περιεχόμενο ενός πολιτισμικού προϊόντος.
- Σύμφωνα με τον Έκο πρέπει να εστιάσουμε την ανάλυσή μας στα μηνύματα και στη σημειωτική μελέτη των πολιτισμικών προϊόντων: έτσι, θα διαπιστώσουμε ότι δεν υπάρχει ένα μοναδικό μήνυμα που προσλαμβάνεται μονοδιάστατα από τον δέκτη και αφομοιώνεται μηχανικά. Για την ειδικότερη ανάπτυξη της συνεισφοράς του Hall στον τομέα της πρόσληψης

βλ. γενικά **Κωνσταντινίδου, Χ., ό.π. και ειδικότερα σελ. 164, τους τρόπους ανάγνωσης των πολιτισμικών κειμένων.**

- Σημαντική επίσης η θεωρητική συνεισφορά του **David Morley** που ανέπτυξε επίσης στο Κέντρο Πολιτισμικών Σπουδών του Μπέρμιγχαμ (βλ. ειδικότερα **Κωνσταντινίδου, Χ., ό.π. σελ. 174-176**) και από τις σημαντικότερες οι έρευνές του στο πεδίο της τηλεοπτικής πρόσληψης. Εξαιρετική και ευρέως γνωστή η έρευνά του (χρησιμοποίησε και εθνογραφική μεθοδολογία) πάνω στην εκπομπή απογευματινής επικαιρότητας Nationwide (BBC-1).
- Σύμφωνα με τον Morley, το νόημα κατασκευάζεται μέσω της συνάρθρωσης των κειμένων με τις κοινωνικές και κειμενικές (discourse) θέσεις των τηλεθεατών. Η εκπομπή (πολιτισμικό κείμενο) έρχεται να προτείνει κυρίαρχες αναγνώσεις και άρα να συνομιλήσει με το κοινό που είναι ενεργό και δημιουργικό. Το κοινό υιοθετεί στρατηγικές αποκωδικοποίησης με βάση την κοινωνική θέση στην οποία εντάσσεται και τα διαθέσιμα πολιτισμικά του ρεπερτόρια.
- Ορισμένοι θεωρητικοί (**John Fiske – Paul Willis**), επεκτείνοντας στο άλλο άκρο αυτήν την προσέγγιση, αποδίδουν μια σχετικά αυτοδύναμη υπόσταση στο κοινό, μια απεριόριστη δημιουργικότητα. Έτσι, μεταβιβάζουν την εστίαση της ανάλυσης από την δυνατότητα χειραγώγησης των πολιτισμικών βιομηχανιών, στους αμέτρητους τρόπους με τους οποίους το κοινό, εντάσσει στις δικές του εμπειρίες, στους δικούς του κόσμους, τα διάφορα πολιτισμικά προϊόντα (μια προσέγγιση βαθιά αισιόδοξη). Ο Φισκ αναπτύσσει τη θεωρία του για την πολιτισμική αντίσταση του κοινού, στην ομογενοποιητική δύναμη της κυρίαρχης ιδεολογίας, προσδίδοντας δύναμη στις υποτελείς ομάδες. Επίσης δίνει έμφαση στις δυνατότητες ανάπτυξης ταυτότητας και οικειοποίησης από τη μεριά του κοινού που προσλαμβάνει. Για τη συνεισφορά του Φισκ, βλ. **ειδικότερα Κωνσταντινίδου, Χ., ό.π. σελ. 170-173**).